

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Meie 12.09.2025 nr 4/157

**Arvamus hädaolukorra seaduse ja teiste
seaduste muutmise seaduse
eelnou rakendusakti kavandite kohta**

Lugupeetud Igor Tarto!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) pöördub Siseministeeriumi poole, et avaldada arvamust hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu rakendusakti kavandite kohta.

Mõistame, et varjendite/varjumiskohtade rajamine on elanikkonna kaitse tagamisel oluline ning vajalik. Samas on oluline, et kehtestatud nõuded oleksid mõistlikud ning ei tooks kaasa ebaproportsionaalselt suuri kulusid ühiskonnale. Praeguse seisuga võib esitatud lahendus osutuda aga liiga kulukaks ning hetkel puudub ka põhjalik mõjuanalüüs, mis võimaldaks hinnata varjendite/varjumiskohtade loomise laiemat mõju. Järgnevalt esitame täpsemad Kaubanduskoja seisukohad ja kommentaarid eelnõu rakendusakti kavandite kohta.

1. Lähtudes rakendusakti kavandis 3 sätestatud nõuetest tuleb 25 000m² IV kasutusviisiga hoone (näiteks kaubanduskeskus) puhul luua avalik varjend. Kui hoones viibivate inimeste arv on 2,5m²/in ehk 10 000 inimest, siis sellisel juhul on vajalik eelnõu rakendusakti kavandi nr 3 § 4 lg 2 kohaselt varjendiruum suurusega 0,75m² inimese kohta ehk kokku 7 500m². See eeldab 8,3 S2-klassi varjendi tegemist, mis on ebamõistlik lisakulu hoone omanikule.
Seega soovime välja tuua, et teatud juhtudel on varjendi loomise nõuded ebamõistlikud ning alati ei pruugi olla vaja nii suure varjendi loomine hoonele. Tuleb seejuures arvestada, et varjendite loomine ja hooldamine on kulukas ning nende ehitamine mõjutab omakorda ka hoonete hindasid. Et tagada nõuete mõistlikkus, võiks kaaluda näiteks varjendipinna nõuete diferentseerimist hoone suuruse või piirkondliku riskitaseme alusel või võimaldada kasutada osaliselt olemasolevaid ruume (nt maa-aluseid parklaid). Selline lähenemine aitaks vähendada ebamõistlikke kulusid, säilitades samas elanike kaitse.

2. Rakendusakti kavandi nr 3 § 3 lõike 5 kohaselt tuleb varjendis hoida temperatuuri +10 C kuni +25 C. Leiame, et selle nõude täitmine on keeruline, kui ei ole elektrit (jahutust) ega kaugkütet. Teeme ettepaneku, et vastav tingimus oleks soovituslik nõue mitte kohustus.
3. Varjendi suuruse määramisel võetakse arvesse hoone netopinnast kasulik pind, st hoone netopindala, mida püsivalt kasutavad inimesed, sh eluruumid, tööruumid, olmeruumid ja muud sellised ruumid. Varjendi suuruse määramisel ei arvestata hoone tehnoruumide, parkimiskorruste, abiruumide ja muude hoone osadega, kus inimesed püsivalt ei viibi (rakendusakti kavand nr 3 § 4 lg 1). Kasuliku pinna arvestus teeb arvutuse märksa keerulisemaks, kuna üldtingimustes tekib varjendi rajamise kohustus, kui suletud netopind on üle 10000m², üle 1200m² või üle 1500m². Praktikas on raske defineerida ruume, kus inimesed püsivalt ei viibi. Näiteks Soomes võetakse aluseks kogu suletud netopind. Soome päästeseaduse (379/2011) artikkel 71 lg 2 ütleb, et „Tsiivilkaitsevarjend tuleb rajada hoonetele või samal krundil või ehitusplatsil asuvate hoonete rühmale, kui selle netopõrandapind on vähemalt 1200 ruutmeetrit ja seda kasutatakse alalise eluruumi või töökohana või viibitakse seal muul viisil püsivalt. Erandina eeltoodust tuleb tsiivilkaitsevarjend rajada tööstus-, tootmis- ja laohoonete ning kogunemishoonena kasutatavale hoonetele, kui hoone või hoonete rühma netopõrandapind on vähemalt 1500 ruutmeetrit”. Hetkel on ka tegeliku varjendiruumi suurus 0,75m²/in kohta võetud Soome normidest (Valitsuse määrus kodanikukaitse kohta 408/2011), mis ei pruugi arvestada hoone kasuliku pinna suurusega ning suletud netopind ja kasulik pind võivad olla väga erinevad. Näiteks Soomes võetakse sellisel juhul arvutuste aluseks tegelikult hoones viibivate inimeste arv, mis tagab palju õigema tulemuse. Palume kaaluda ka sellise lahenduse rakendamist Eestis.
4. Rakendusakti kavandi nr 3 § 8 lg 2 kohaselt peab varjendist saama väljuda vähemalt kahes suunas.
Soovime täpsustada, kas siin on mõeldud, et varjendil peab olema avariivaljapääs? Kui see on nii, siis käesoleval juhul eelnõu sõnastusest seda välja ei loe.
5. Rakendusakti kavandi 3 § 15 kohaselt tuleb varjendis iga-aastaselt kontrollida: 1) ventilatsiooniseadme käivitumist ja tagada selle töö vähemalt viieks minutiks aastas, kontrollides seejuures ruumi õhutihedust ja ülerõhunäidiku toimimist; 2) kanalisatsiooni sulgeventiili täielikku sulgumist ja avamist; 3) varjendi kaitseukse sulgumist ja uste tihendite korrasolekut; 4) varjendi vajaliku varustuse olemasolu”. Oleme seisukohal, et hetkel on iga aastase kontrollimise nõue liiga range ning koormav, millele lisaks kaasneb ka suur rahaline kulu igal aastal, kuna vastavuskontrolli teostamine on suuremahuline tegevuste pakett. Soovime tuua

välja, et näiteks Soomes on vastava kontrolli intervall 5 aastat ning leiame, et ka Eestis võiks sama lahendus kasutusel olla.

6. Kuigi hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri sisaldab üldist mõjuanalüüsi, puudub eraldi rakendusaktide kohta hetkel põhjalik mõjuanalüüs. See on probleemne, kuna just rakendusaktide tasandil, näiteks varjendite nõudeid sätestavas rakendusakti kavandis nr 3 määratletakse konkreetset tehnilised tingimused ja kohustused, millel on otsene ja märkimisväärne mõju nii ettevõtetele, kinnisvaraomanikele kui ka kohalikele omavalitsustele. Ilma vastava analüüsita ei ole võimalik objektiivselt hinnata, millised kulud võivad tekkida eri regioonides ja eri suurusega hoonete puhul, samuti milline on nõuete laiem majanduslik mõju. See tähendab, et rakendusaktide vastuvõtmine ilma mõjuanalüüsita võib viia olukorrani, kus ühiskonnale seatakse ülemäärane ja põhjendamatu koormus, kahjustades nii õigusloome kvaliteeti kui ka elanikkonnakaitse meetmete tegelikku rakendatavust. Seetõttu leiame, et enne rakendusaktide vastuvõtmist on hädavajalik koostada põhjalik mõjuanalüüs, mis võimaldaks hinnata kavandatavate nõuete realistlikkust, proportsionaalsust ning mõju ühiskonnale tervikuna, et tagada nõuete tasakaalustatud ja põhjendatud rakendamine.
7. Soovime üldise kommentaarina välja tuua, et kuigi elanikkonnakaitse arendamine on vajalik, siis on oluline, et ka avalik sektor oleks eeskujuks varjendite ja varjumiskohtade rajamisel. Kuna kõikide hoonete juurde vastavalt eelnõule ja rakendusakti kavandile nr 3 koostatud varjendite/varjumiskohtade loomine võib olla väga kulukas ja kohati ebamõistlik, siis on väga oluline, et ka avalik sektori looks riigile kuuluvate hoonete juurde terveid piirkondi katvaid varjevõimalusi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Ireen Tarto

Ireen.tarto@koda.ee